

проходження або пізніше. Зручним нововведенням стала функція генерування сертифіката після проходження тесту на порталі «Всеосвіта». Таким чином учні можуть проходити тести з різних предметів: це можуть бути як підсумкові тести з розділів підручника, так і окремі тематичні. Наприклад, тест до Дня безпеки в інтернеті. Учні проходять онлайн-тестування. У разі успішного проходження можуть одразу завантажити іменний сертифікат із присвоєнням звання «Знавець кібербезпеки». Для демонстрації цієї функції пропонуємо переглянути інструкцію створення сертифіката та додавання його до тесту ([додаток 10](#)).

Також можна порадувати дітей дипломами з такими званнями: «Майстер каліграфії», «Володар унікального інтелекту», «Лідер із читання», «Кращий знавець математики», «Міс старанність», «Знавець частин мови», «Розумник з англійської мови» та інші. Ще стануть у пригоді дипломи за успіхи в навчанні в цілому або з окремих освітніх галузей. Якщо брати до уваги виховні та творчі заходи, то тут акцент треба робити не тільки на інтелектуальні здібності, а й на характерні риси дитини та творчість. Для прикладу пропонуємо теку з різними нагородами для заходів. Нагороди можна завантажити, роздрукувати й порадувати своїх учнів ([додаток 11](#)).

Педагоги нашого закладу не лише постійно опановують нові цифрові технології, методики, працюють над удосконаленням організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, а й поширюють досвід роботи серед освітян не лише на рівні громади, області, а й на всеукраїнському рівні. Так, у 2021 році вийшов друком (47161 примірник) навчально-методичний посібник «Нова українська школа: організація дистанційного і змішаного навчання в початковій школі» (Харків, видавництво «Ранок»). Посібник рішенням експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти Міністерства освіти і науки України від 07.10.2021 (протокол № 8) схвалено для використання в освітньому процесі (<http://surl.li/ekqoj>). У ньому представлено досвід учителів-практиків із використання різноманітних онлайн-сервісів і комп'ютерних програм для організації освітнього процесу онлайн, лайфхаки на допомогу вчителям, учням і батькам.

Висновок. Досвід роботи вчителів початкових класів нашої школи показує, що інтеграція освітніх технологій суттєво змінює підходи до навчання, сприяє формуванню ключових компетентностей учнів, покращує взаємодію з дітьми.

Список використаних джерел

1. Розвиток професіоналізму вчителів початкових класів щодо формування читацької компетентності молодших школярів: виклики, досягнення, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 вересня 2023). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2023. 284 с.
2. Спілкуємося на відстані: віртуальний освітній простір закладу загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Автори-укладачі: М. Є. Смирнова, М. С. Астахова, О. О. Байназарова, Г. Л. Вороніна, Т. С. Китиченко, О. В. Колісник; за заг. ред. Л. Д. Покроєвої. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2023. 128 с.

Мотивація учнів початкової школи під час дистанційного навчання на прикладі уроків української мови

Інна МИХАЙЛЕНКО,
учитель початкових класів
комунального закладу «Харківський ліцей № 149
Харківської міської ради»
inna149m@gmail.com

Актуалізовано навчальні втрати в аспекті зникнення інтересу та мотивації учнів початкових класів до навчання. Розглянуто можливості гри та ігрової діяльності для формування позитивної мотивації навчання. Виокремлено ефективні прийоми мотивації. Запропоновано ігрові вправи для формування та підтримки інтересу до навчальної діяльності на уроках у початковій школі.

Ключові слова: навчальна мотивація, ігрові вправи, дистанційна освіта, освітні втрати.

Дистанційна освіта активно увійшла в наше життя, на сьогодні вона вже перестала бути викликом для всіх учасників освітнього процесу. Проте організовувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам дуже непросто. Тим більше, що зміна формату уроків, перехід на дистанційне навчання, нестабільні умови організації освітнього процесу позначилися на якості освіти та результатах навчання учнів. При цьому найбільших освітніх утрат зазнали учні початкової школи.

Як показало дослідження особливостей дистанційного навчання в початковій школі, припинення відвідування школи молодшими дітьми не тільки негативно вплинуло на рівень їх навчальних досягнень, але значною мірою знизило їх інтерес до навчання. Відбулося це з різних причин: «не цікаво», «складна програма», «фізична чи психоемоційна втома від війни», «неефективна комунікація», «не може опанувати матеріал», «недостатнє розуміння навчального матеріалу», «завелике навантаження на дитину». І цей перелік можна продовжувати й продовжувати.

Насправді, на думку вчених, інтерес до навчання в дітей зник через втрату мотивації. Тому перед учителями в цілому та вчителями початкової школи зокрема постало питання: як під час дистанційного навчання організувати освітній процес так, щоб стимулювати мотивацію школярів до учіння?

Я вважаю, що почати треба з найголовнішого: змінити сам процес навчання, зробити його цікавим і різноманітним, дати дітям можливість самостійно досліджувати та пізнавати нове, спонукати до виконання завдань, які дадуть можливість відчувати успіх, а як наслідок – викличуть бажання вчитися.

Прийшовши до такого висновку, пригадала слова Василя Сухомлинського: «Усі наші помисли, пошуки і побудови перетворюються на порох, якщо немає дитячого бажання вчитися». Великий педагог і вчений закликає нас, учителів, «розбудити» в дитині бажання вчитися, зробити так, щоб «серйозне навчання для дитини стало цікавим».

Однією з форм роботи, яка допоможе зробити процес навчання цікавим, мотивуватиме дітей до навчання, підвищить інтерес до отримання нових знань, стане гра – «джерело радості», «величезне світле вікно», «королева дитинства», «восьме чудо світу». Адже саме за допомогою ігрової діяльності можна створити умови для формування позитивної мотивації учіння школярів. Саме гра дає можливість здійснювати диференційований підхід до учнів із різним рівнем навчальних досягнень: підвищить результативність навчання; розвине прагнення

до знань, увагу, спостережливість, пам'ять, мислення, творчі здібності, позитивні емоції, пізнавальну ініціативу, що є дуже важливим під час навчання. Переконана, що ігрова діяльність, використана як та ж вправа, але в цікавій формі, стане важливим засобом навчання. У процесі гри дитина «добудує» в уяві все, що недоступно їй у навколишній діяльності, у захопленні не помітить, що вчиться – пізнає нове, запам'ятовує, орієнтується в різних ситуаціях, поглиблює раніше добутий досвід, порівнює запас уявлень, понять, розвиває фантазію.

Тому, готуючись до уроків у часи, коли звичайне шкільне життя перемістилось у віртуальний світ, а вчитель перетворився в далекий інтернет-ресурс, я все більше замислююсь над тим, як зробити «серйозне заняття для дитини» цікавим. ***Шукаючи відповідь на це питання, дійшла висновку, що серед великої кількості різноманітних прийомів мотивації треба вибрати для себе найголовніші й упроваджувати їх у свою роботу. І я зупинилась на таких:***

- *умотивованість учнів до виконання завдань* (показую дітям, у чому полягає актуальність теми, пояснюю, чому виконання завдання є неодмінною складовою успішного навчання; підбираю такі завдання, які спонукають учнів творити, генерувати власні ідеї та способи їхньої реалізації, викликають позитивні емоції);
- *зміна форми роботи на уроці* (не зациклююся на одній схемі проведення уроку, адже буденність й одноманітність навчальних занять призводить до втрати мотивації);
- *дозування рівня складності завдань* (чергую завдання залежно від етапу уроку та рівня засвоєння певної теми);
- *урахування інтересів учнів при відборі навчального матеріалу* (чим більше враховую їхні інтереси, тим з більшою охотою діти навчаються);
- *чітке формулювання цілі навчання* (показую учням, як набуті знання допоможуть їм досягти успіху в майбутньому).

У пригоді мені часто стають слова педагога Артура Шнобеля: «Роль учителя полягає в тому, щоб відчиняти двері, а не в тому, щоб проштовхувати в них дітей». Згадуючи їх, замислююсь над тим, а чи правильно я «відчиняю двері», чи вдається мені формувати учнівський інтерес до навчання, чи все я роблю для того, щоб процес навчання був захопливим і цікавим?

І прийшла до висновку, що я, принаймні, прагну формувати активне, позитивне ставлення учнів до навчання, роблю на уроках усе для того, щоб вони отримували насолоду від розумової праці. З цією метою я використовую у своїй навчальній діяльності різні прийоми мотивації, але в пріоритет ставлю ігрову форму навчання. Пропоную досвід роботи з організації гри на уроках української мови при повторенні та вивченні теми «Іменник».

До вашої уваги приклади досить складних для виконання вправ, які з бажанням і задоволенням виконують учні за умови правильної їх мотивації.

Вправи на переставлення букв, складів

Мотивація учнів. Доведіть, що один склад або навіть одна буква можуть чарівним чином вплинути на іменник і змінити не тільки його «зовнішній вигляд», а й значення.

«Чарівні перетворення» (розраховано на декілька уроків)

1. Переставте букви так, щоб утворилося нове слово (село – осел, лісок – сокіл, автор – товар, атлас – салат, ручка – курча, кабан – банка, сир – рис, касир –

рисак). Підкресліть іменники, які називають істот. З одним із них складіть розповідне речення, підкресліть головні члени. Розберіть слово *лісок* за будовою.

2. Поміняйте склади місцями так, щоб утворилося нове слово (наказ – казна, банка – кабан, сосна – насос, нора – рано, рама – мара). Підкресліть іменники жіночого роду, з одним із них складіть питальне речення, Розшифруйте анаграму «Дні тижня»: лнеопідок (понеділок), дняіел ? ововіктр ?

3. Доберіть до даного іменника якнайбільше нових слів, змінивши тільки одну букву. *Миша* – тиша – туша – суша – Саша – Сара – жара – рама – рана – Нюра – юрба – бюро. Визначте рід іменників, три іменники розбийте на склади. Підберіть антоніми до слів *тиша, жара*.

Вправи на пошук слів, які відповідають певній умові

Мотивація учнів. Сьогодні ви – шукачі мовних скарбів. Ваше завдання – знайти якомога більше слів на задану тематику та створити хмаринку слів.

«**Зимові (осінні, весняні) слова**» За три хвилини запишіть іменники про зиму (сніг, снігопад, сніжинки, ожеледь, Новий рік, ялинка, мороз, ковзани, лижі, бурулька). Підберіть синоніми до іменника *снігопад* (пороша, хуртовина, метелиця, хурделиця, завірюха, заметіль, віхола...). Складіть з одним із слів речення зі звертанням, розбийте для переносу слова *ожеледь, бурулька, ялинка*.

«**Іменник на одну букву**» Запишіть слова, що починаються на букву *м* і відповідають на питання хто? (Марія, моряк, Мурка, миша, молодь, Миколаїв, митник...), на питання що? (мило, метро, місто, мотор, мрія, машина, мука...). Складіть окличне речення з власним іменником. Відшукайте «цікаві» слова-іменники для прикметника *колючий* (їжак, троянда, кактус, голка, чагарник...)

Вправи на розгадування ребусів, головоломок

Мотивація учнів. Допоможіть іменникам повернутися до свого звичайного вигляду, « вигнавши числівники-цифри з їхніх будинків».

«**Хованка**» Відтворіть іменники, у яких заховалися числівники. 40а, 7я, пі2л, ті100, чи100та, 100лиця, за3мка, піс100лет, ві3на, 100рона, пер6, 100янка, 100ляр, 3буна, візло, мі100, 3зуб, 3вога, г1а, ак3са. Підкресліть іменники жіночого роду, з двома складіть словосполучення. Поясніть, про кого кажуть «собаку з'їв», «стріляний горобець».

Вправи, що підвищують інтерес до знань

Мотивація учнів. Запрошую вас у цікаву подорож до країни слів, де живуть ноти.

«**Музичні слова**» Запишіть іменники, до складу яких входить назва ноти. (сіль, міністр, дочка, дошка, ребус, місто, фанера, речення, намір, дорога, фабрика, парасолька...), а дві ноти (доміно, доля, переляк, ремінь Напишіть твір-мініатюру (2-3 речення) про важливість нот. Розберіть за будовою слово *переляк*.

Відгадайте загадку-жарт: З чого починається нотний стан? (Зі скрипкового ключа.)

Вправи на поповнення словникового запасу

Мотивація учнів. Сьогодні вам знадобиться кмітливість, увага, швидка реакція, вміння спостерігати, адже в нас змагання на винахідливість.

«**Відшукай слова в словах**» Відшукайте в слові (іменнику) *активність* якнайбільше іменників із тих букв, з яких він складається (ніс, сік, тік, вік, кіт, акт, такт, син, тінь, танк, тиск, актив, санки, тин, нива, кант, кит...). Підкресліть іменники, що називають неістот. Які з них не можна розбити на склади? Відгадайте загадку-жарт: Коли хлопчика називають жіночим ім'ям? (Коли він - соня.)

Вправи на розвиток орфографічної пильності

Мотивація учнів. Проведемо дослідження: як могло вийти так, що одні й ті ж самі слова пишуться по-різному. Чим це можна пояснити?

«**Велика? Маленька!**» Від власних іменників Віра, Надія, Пушок утворіть загальні (віра, надія, пушок). Визначте рід іменників, підкресліть у них основу. Знайдіть іменник, у якому звуків більше, ніж букв. Додайте слова-назви тварин, яких не вистачає: голодний як (вовк),..., німий як..., вірний як....

Вправи на розвиток уважності

Мотивація учнів. Чи знаєте ви, що фокуси бувають не тільки в цирку, а й на уроках мови? Не вірите? Тоді переконайтеся, виконавши вправи.

Пропонується два завдання.

1. З перших складів наданих слів утворіть по одному новому слову. Вишня+разок=(вираз); приказка+класи+диня=(приклади); заєць+даремно+чари=(задача).

2. Виконайте завдання за зразком. пара+перо+він+мама+канал=(пенал); звір+лось+шишка+липи+корито=(зошит); лава+лин+бамбук+молодий+бетон=(лимон). Випишіть іменники середнього роду, розберіть за будовою іменник **приказка**. Відгадайте загадку-жарт: Із якого посуду не можна нічого їсти? (Із пустого.)

Переконана, що завдання подібного роду мотивують учнів, пробуджують їхнє бажання вчитися, рухатися вперед, а ігрова діяльність дійсно стає важливим засобом навчання. Мовні ігри сприяють розвитку мови й мовлення дітей, дають можливість розширити словниковий запас, привчають проводити аналітико-синтетичну роботу над словом і реченням, розвивають правописну зіркість, прищеплюють інтерес і любов до мови.

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що основою мотивації є інтерес дітей до навчання. Освітній процес у цілому буде ефективний лише тоді, коли розпочнеться з позитивної мотивації. Змушувати учнів навчатися не можна, краще заохотити їх, зацікавити, стимулювати бажання, що й буде мотивацією навчальної діяльності. Якщо послідовно та систематично працювати над підвищенням навчальної мотивації дітей, то неодмінно отримаємо бажаний результат.

Використання інтерактивних технологій навчання у початкових класах

Наталія ПЕРЕРВА,
учителька початкових класів
«Комунального закладу № 118 Харківської міської ради»

У статті розглядається значення інтерактивних технологій у початковій освіті, їх вплив на формування ключових компетентностей учнів. Аналізуються основні методи інтерактивного навчання, їх ефективність і особливості застосування в початкових класах.

Ключові слова: інтерактивні технології, ключові компетентності, комунікативні навички, методи, цифрові технології.

Актуальність. Сучасна освіта орієнтована на формування активного, самостійного та критично мислячого учня. У цьому контексті інтерактивні технології навчання відіграють важливу роль, оскільки сприяють залученню дітей